

**KRAJOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE**

WARSZAWA 2006

Spis treści

Wstęp	3
I. Cele Programu	5
II. Założenia Programu	5
III. Działania uprzedzające	8
1. Strategie diagnozujące	8
2. Strategie informacyjne	9
3. Strategie edukacyjne	10
IV. Działania interwencyjne	12
1. Strategie pomocowe kierowane do ofiary przemocy w rodzinie	12
2. Strategie interwencyjne kierowane do sprawców przemocy w rodzinie	13
V. Działania wspierające - Strategie terapeutyczne	14
VI. Działania korekcyjno – edukacyjne skierowane do sprawców przemocy w rodzinie - Strategie ukierunkowane na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie.....	14
VII. Przewidywane efekty realizacji Programu	16
VIII. Przewidywane skutki finansowe proponowanych rozwiązań	16
IX. Sposób monitorowania i sprawozdawczości	17
Załączniki	
1. Harmonogram działań Programu - zadania, odpowiedzialni za realizację, terminy realizacji	
2. Wytyczne do tworzenia modelowych programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	
3. Nakłady budżetu państwa w latach 2006 – 2016 w związku z uchwaleniem Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	
4. Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	

Wstęp

Od kilkunastu lat zaczyna przebijać się do świadomości społecznej problem przemocy w rodzinie. Początkowo problem ten był marginalizowany i przemilczany. Stopniowo jednak zaczęto podejmować różne działania mające na celu łagodzenie skutków społecznych tego zjawiska. Jednak skala zjawiska, która w pełni zaczyna dopiero docierać do szerokiej społeczności m. in. poprzez media, wymaga szerszego podejścia do tematu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i uwzględnienia tej kwestii w polityce społecznej państwa.

Próba podjęcia celowych, zamierzonych oraz jednolitych działań na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493). Ustawa ta została uchwalona „w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie”. W ten sposób zrobiony został pierwszy krok ku podniesieniu świadomości społecznej w zakresie zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie. Nadano działaniom z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie ramy prawne, podnosząc tym samym rangę zadań realizowanych przez instytucje rządowe, samorządowe i pozarządowe.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zobowiązała Radę Ministrów do przyjęcia **Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**, natomiast na ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego nałożyła zadania związane z monitorowaniem realizacji Programu.

Rada Ministrów do dnia 30 czerwca każdego roku zobowiązana została do składania Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie jak i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy rodzinnej, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec sprawców.

Program powstał we współpracy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwem Sprawiedliwości, Ministerstwem Zdrowia, Ministerstwem Edukacji Narodowej. Punktem wyjścia do opracowania Programu była analiza dotychczasowego stanu wiedzy teoretycznej i badawczej na temat przemocy w rodzinie zarówno w Polsce, jak i w innych krajach europejskich oraz dotychczasowe doświadczenia krajowe w zapobieganiu przemocy w rodzinie. Pozwoliło to na identyfikację najbardziej istotnych problemów. Z analizy tej wyłoniono hierarchię celów, które należy osiągnąć. Jako cel główny Program wyznacza ograniczenie skali zjawiska

przemocy w rodzinie. Do realizacji tego celu zostaną zaangażowane instytucje i organizacje rządowe, samorządowe i pozarządowe w Polsce.

Minister Pracy i Polityki Społecznej wyznaczy do realizacji zadań wynikających z Programu Krajowego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Natomiast na szczeblach wojewódzkich realizatorami Programu będą wyznaczeni przez wojewodów Wojewódzcy Koordynatorzy Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Krajowy Koordynator ma za zadanie kierować zespołem, który będzie czuwał nad prawidłową realizacją Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W rozdziale pierwszym i drugim dokładnie sprecyzowano cele i założenia Programu. Wyznaczono też działania, które należy podjąć w zakresie profilaktyki i informowania opinii publicznej, interwencji w przypadku już zaistniałej przemocy, pomocy terapeutycznej ofiarom przemocy oraz oddziaływań na sprawców przemocy. Każde z tych działań zostało przypisane konkretnym organizacjom i instytucjom odpowiedzialnym za jego organizację. W Programie określono też skutki finansowe realizacji poszczególnych zadań w 2006 r. Wskazano również źródła finansowania działań wynikających z Programu w kolejnych latach realizacji.

W Programie opisano też przewidywane procedury monitorowania realizacji zadań oraz zasady sprawozdawczości ze zrealizowanych zadań.

Do Programu załączono wytyczne do tworzenia modelowych programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie a także tabelaryczne zestawienie działań, zadań realizatorów oraz terminów realizacji, kalkulację kosztów Programu na 2006 r., kalkulację kosztów utrzymania specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie powoduje, że działania określone w Programie powinny zostać podjęte jak najszybciej, tj. jeszcze w roku 2006. Niektóre z tych działań mają charakter długofalowy i ich realizacja rozciągnie się na lata kolejne. Ponadto w toku realizacji Programu zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie będą zmieniać się w miarę potrzeb, sytuacji społecznej, warunków życia rodzin. Wymagać to będzie w kolejnych latach określania szczegółowych zadań dla wszystkich podmiotów realizujących Program. Realizacja tego Programu ma wieloletnią perspektywę.

I. Cele Programu

Celem Programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie;
- 2) zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy;
- 3) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cele ogólne będą realizowane przez:

- 1) systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie;
- 2) podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie;
- 3) podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie;
- 4) udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
- 5) oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie.

II. Założenia Programu

Przez realizację celów Programu zakłada się:

- 1) zmianę pojmowania przez społeczeństwo zjawiska przemocy w rodzinie;
- 2) promowanie wartości rodzinnych;
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie;
- 4) promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy.

Szerokie ujęcie zapobiegania przemocy w rodzinie wyznacza cztery podstawowe nurty działań kierowanych do różnych grup odbiorców:

- 1) **działania uprzedzające:** diagnozujące, informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu społeczeństwa, a także do osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie;
- 2) **działania interwencyjne:** opiekuńcze i terapeutyczne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie oraz pouczające i izolujące, kierowane do sprawców przemocy w rodzinie;
- 3) **działania wspierające:** psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie;
- 4) **działania korekcyjno – edukacyjne** kierowane do sprawców przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania. To, zdaniem specjalistów, rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce. Wymaga on podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania. Dlatego też realizacja Programu powinna uwzględniać działania w sferze:

- 1) prewencji;
- 2) prawa;
- 3) zdrowia;
- 4) edukacji;
- 5) pracy socjalnej.

Program nakreśla jedynie ramy i kierunki działań, które podejmowane będą w obrębie kompetencji resortów, jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych i innych podmiotów niepublicznych oraz autorskich i lokalnych rozwiązań dostosowanych do specyfiki potrzeb w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie występujących na danym terenie.

Realizacja Programu powinna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa życia codziennego.

Najczęściej identyfikowanymi ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety i dzieci. Istnieją jednak powody by sądzić, że przemoc rodzinna dotyczy także często mężczyzn, osób starszych i niepełnosprawnych.

Zmniejszenie rozmiarów przemocy w polskich rodzinach i pomaganie ofiarom jest nadrzędnym celem, który powinien łączyć działania sektora publicznego i organizacji pozarządowych.

Program skierowany jest do:

- 1) ofiar przemocy w rodzinie, w tym:
  - dzieci,
  - współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych,
  - osób starszych,
  - osób niepełnosprawnych;
- 2) sprawców przemocy w rodzinie;
- 3) świadków przemocy w rodzinie.

Realizatorami programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie są:

- organy administracji rządowej przy wsparciu państwowych jednostek organizacyjnych realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- jednostki samorządu terytorialnego przy współpracy organizacji pozarządowych oraz kościołów i związków wyznaniowych.

Zadania wynikające z Programu, jak również z ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, będące w kompetencjach ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, wykonuje w jego imieniu Krajowy Koordynator Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Krajowy Koordynator kieruje zespołem, który będzie czuwał nad prawidłową realizacją zadań wynikających z Krajowego Programu .

Zadania wynikające z Programu, jak również z ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, będące w kompetencjach wojewody, wykonuje w jego imieniu Wojewódzki Koordynator Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002r. Nr 147, poz. 1231, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji (Dz. U. z 2002r. Nr 7, poz. 58, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 6 czerwca 1997r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 6 czerwca 1997r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 5 czerwca 1998r. o administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2001r. Nr 80, poz. 872, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2005r. Nr 31, poz. 266);
- ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.);

- ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485);
- ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493).

Program jest skorelowany z następującymi Programami:

- Strategią Polityki Społecznej 2007 –2013;
- Krajowym Programem Działań na Rzecz Kobiet;
- Programem Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży;
- Narodowym Planem Działań na Rzecz Dzieci;
- Rządowym Programem „Świetlica, praca i staż – socjoterapia w środowisku wiejskim”;
- Narodowym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

III. Działania uprzedzające

1. Strategie diagnozujące

Cel:

Poszerzenie wiedzy na temat rozmiarów przemocy w rodzinie.

Realizacja:

- 1) zebranie informacji na temat rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze Polski, dotyczących:
  - skali zjawiska w podziale na kategorie ofiar,
  - identyfikacji ofiar,
  - identyfikacji sprawców;
- 2) badanie istniejącej infrastruktury instytucji pomagających ofiarom przemocy w rodzinie;
- 3) zbadanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą, w tym zbadanie istniejących przeszkód w zakresie pomagania ofiarom przemocy;
- 4) badanie potrzeb szkoleniowych dla pracowników „pierwszego kontaktu”.

Podmioty realizujące Strategie diagnozujące:

- 1) Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej,
- 2) urzędy wojewódzkie,
- 3) komendy wojewódzkie policji,
- 4) kuratoria oświaty,
- 5) jednostki samorządu terytorialnego – szczebel powiatowy.

Informacje na temat rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie, skuteczność pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą oraz potrzeby szkoleniowe dla pracowników „pierwszego kontaktu” będą zbierane przez ośrodki akademickie bądź też instytuty badań rynku i opinii publicznej na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, raz w roku, w trakcie realizacji Programu.

Badanie infrastruktury instytucji pomagających ofiarom przemocy w rodzinie odbywać się będzie cyklicznie, raz w roku, za pośrednictwem wojewodów, w oparciu o ankietę opracowaną przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

Przewidywane roczne skutki finansowe realizacji Strategii diagnozujących:

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej oszacowało, iż koszty przeprowadzenia badań na rok 2006 wyniosą 180 000 zł, z czego:

- przeprowadzenie badań	– 150 000 zł
- zorganizowanie konferencji podsumowującej badania i omówienie kierunków działań dla Wojewódzkich Koordynatorów	– 30 000 zł

2. Strategie informacyjne**Cel:**

Podniesienie poziomu wrażliwości społecznej na zjawisko przemocy w rodzinie.

Realizacja:

- 1) przeprowadzenie kampanii społecznych, które:
  - obalają mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie, usprawiedliwiające jej stosowanie,
  - nazywają wprost ogólnie akceptowane krzywdzące zachowania silniejszych członków rodziny,
  - propagują skuteczne sposoby powstrzymywania przemocy;
- 2) ograniczenie przemocy pokazywanej w mediach - zachęcanie mediów do rezygnacji z programów dla dzieci, w których zawarta jest przemoc;

- 3) wprowadzenie do szkolnych programów kształcenia ogólnego treści uświadamiających zagrożenia płynące z przemocy w rodzinie oraz propagujących zachowania sprzyjające pozytywnym postawom w rodzinie.

Podmioty realizujące Strategie informacyjne:

- 1) Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej,
- 2) Ministerstwo Edukacji Narodowej,
- 3) Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
- 4) Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- przy wsparciu państwowych jednostek organizacyjnych realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji
oraz
- 5) jednostki samorządu terytorialnego – szczebel powiatowy we współpracy z mediami o zasięgu regionalnym.

Za przeprowadzenie corocznych kampanii społecznych o zasięgu krajowym odpowiedzialne jest Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przy wsparciu państwowych jednostek organizacyjnych i Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, które będą czuwać nad ograniczeniem przemocy pokazywanej w mediach, zwłaszcza w programach dla dzieci.

Punkt 3 realizacji Strategii informacyjnych realizuje Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Za przeprowadzenie lokalnych kampanii społecznych są odpowiedzialni starostowie.

Przewidywane roczne skutki finansowe realizacji Strategii informacyjnych:

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej oszacowało, iż roczne koszty realizacji Strategii informacyjnych na szczeblu centralnym wyniosą 120 000 zł.

3. Strategie edukacyjne

Cel:

Szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Realizacja:

- 1) wprowadzenie do programów kształcenia zawodowego osób zajmujących się przemocą w rodzinie treści dotyczących przyczyn i skutków przemocy, rozpoznawania i diagnozowania przypadków przemocy w rodzinie oraz współpracy w ramach gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie programów edukacyjnych i wspierających dotyczących zapobiegania przemocy wobec dzieci i osób dorosłych, np. partnera, osoby starszej, osoby niepełnosprawnej, itp.;
- 3) opracowanie procedur ochrony prawnej i wsparcia psychologicznego dla świadków i ofiar przemocy w rodzinie;
- 4) przygotowanie pakietów szkoleniowych w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie i przeszkolenie następujących grup pracowników:
  - Policji,
  - służby zdrowia,
  - pracowników socjalnych,
  - przedstawicieli gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
  - nauczycieli, pedagogów szkolnych i psychologów,
  - prokuratorów, sędziów i kuratorów sądowych;
- 5) opracowanie materiałów instruktażowych, zaleceń i procedur postępowania interwencyjnego w sytuacjach przemocy w rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem procedury „Niebieskich Kart”.

Podmioty realizujące Strategie edukacyjne:

- 1) Ministerstwo Edukacji Narodowej,
- 2) Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej,
- 3) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji,
- 4) Ministerstwo Sprawiedliwości,
- 5) Ministerstwo Zdrowia
  - przy wsparciu państwowych jednostek organizacyjnych realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 6) samorząd województwa,
- 7) urzędy wojewódzkie.

Za realizację zadań związanych z opracowaniem programów edukacyjnych, programów kształcenia zawodowego osób zajmujących się przemocą w rodzinie są odpowiedzialne wszystkie wyżej wymienione resorty, w granicach swoich kompetencji – realizację koordynuje Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Organizowanie szkoleń i przygotowanie pakietów szkoleniowych dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie należy do właściwości marszałków województw, natomiast zadania wynikające z punktu 5 Strategii edukacyjnych realizuje wojewoda.

Przewidywane roczne skutki finansowe realizacji Strategii edukacyjnych:

Zadania zawarte w pkt 1 i 2 Strategii edukacyjnych zostaną sfinansowane w ramach wydatków zaplanowanych na 2007r., 2010r., 2012r., 2014r., i 2016r. w budżetach Ministerstw: Edukacji Narodowej, Pracy i Polityki Społecznej, Spraw Wewnętrznych i Administracji, Sprawiedliwości oraz Zdrowia, na realizację których należy przeznaczyć z budżetu poszczególnych resortów środki w wysokości po 15 000 zł. rocznie.

Ponadto od 2007r. planuje się dofinansowanie z budżetu państwa szkoleń dla osób zajmujących się przemocą w rodzinie, organizowanych przez marszałków województw w wysokości 240 000 zł rocznie.

Zgodnie z harmonogramem działań Programu zawartym w załączniku nr 1 do Programu realizacja Strategii edukacyjnych rozpocznie się w 2007r.

IV. Działania interwencyjne

1. Strategie pomocowe kierowane do ofiar przemocy w rodzinie

Cel:

Stworzenie organizacyjnych i kadrowych warunków do udzielania profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

Realizacja:

- 1) rozwój sieci instytucji wspierających ofiary przemocy w rodzinie:
  - punktów konsultacyjnych dla ofiar przemocy w rodzinie,
  - ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
  - specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
  - domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży,
  - ośrodków interwencji kryzysowej;
- 2) zwiększenie zakresu działania ogólnopolskiego telefonu zaufania „Niebieska Linia” dla ofiar przemocy w rodzinie łączącego z lokalnymi punktami konsultacyjnymi lub ośrodkami wsparcia;
- 3) stworzenie warunków umożliwiających ofiarom przemocy otrzymanie w pierwszej kolejności mieszkań socjalnych;
- 4) udostępnienie do publicznej wiadomości informatorów o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie.

Podmioty realizujące Strategie pomocowe:

- 1) jednostki samorządu terytorialnego – szczebel powiatowy we współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- 2) jednostki samorządu terytorialnego – szczebel gminny we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Przewidywane roczne skutki finansowe realizacji Strategii pomocowych:

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej zakłada powstanie w każdym województwie średnio po 2 specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. Oznacza to, że powinno powstać ok. 32 takich placówek. Ponieważ, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jest to zadanie zlecone do realizacji powiatom, budżet państwa ma obowiązek zabezpieczyć środki finansowe na ten cel. Dlatego też szacuje się, że niezbędnym jest przeznaczenie środków w wysokości:

6 560 000 zł, w tym: 1 760 000zł na utworzenie ośrodków wsparcia oraz 4 800 000 zł na utrzymanie tych jednostek.

Pozostałe zadania wynikające ze Strategii pomocowych będą finansowane ze środków własnych samorządów gminnych i powiatowych.

2. Strategie interwencyjne kierowane do sprawców przemocy w rodzinie**Cel:**

Zapobieganie kontaktowaniu się sprawców przemocy w rodzinie z osobami pokrzywdzonymi.

Realizacja:

- 1) izolowanie sprawców od ofiar na podstawie odrębnych przepisów;
- 2) stosowanie procedury „Niebieskich Kart”.

Podmioty realizujące Strategie interwencyjne:

- 1) sądy w ramach swoich ustawowych uprawnień,
- 2) prokuratura,
- 3) Policja,
- 4) jednostki samorządu terytorialnego – szczebel powiatowy we współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- 5) jednostki samorządu terytorialnego – szczebel gminny we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Przewidywane roczne skutki finansowe realizacji Strategii interwencyjnych:

Zadania wynikające ze strategii interwencyjnych kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie będą finansowane ze środków własnych samorządów gminnych.

V. Działania wspierające - Strategie terapeutyczne

Cel:

Wspieranie ofiar przemocy w rodzinie w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej oraz w przerwaniu cyklu przemocy, a także zapobieganie kolejnym aktom przemocy w rodzinie.

Realizacja:

Wzmocnienie ochrony ofiar przemocy przez:

- opracowywanie i realizację programów ochrony ofiar przemocy z udziałem Policji, prokuratury, kuratorów sądowych,
- opracowywanie i realizacja programów terapeutycznych dla ofiar przemocy w rodzinie,
- zabezpieczenie odpowiednich warunków do przesłuchań dzieci (niebieskie pokoje) oraz w miarę możliwości dorosłych – ofiar przemocy w rodzinie.

Podmioty realizujące Strategie terapeutyczne:

- 1) sądy w ramach swoich ustawowych uprawnień,
- 2) Policja,
- 3) prokuratura,
- 4) jednostki samorządu terytorialnego – szczebel powiatowy we współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- 5) jednostki samorządu terytorialnego – szczebel gminny we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Przewidywane roczne skutki finansowe realizacji Strategii terapeutycznych:

Zadanie to finansowane będzie ze środków przeznaczonych na funkcjonowanie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

VI. Działania korekcyjno – edukacyjne skierowane do sprawców przemocy w rodzinie - Strategie ukierunkowane na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie

Cel:

Powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy w rodzinie.

Realizacja:

- 1) opracowanie wytycznych do tworzenia modelowych programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i wdrożenie do realizacji programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie;
- 3) realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie;
- 4) wykonywanie przez sprawców przemocy w rodzinie prac społecznie użytecznych przy jednoczesnym uczestnictwie w programach korekcyjno – edukacyjnych.

Podmioty realizujące Strategię ukierunkowane na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie:

- 1) Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej,
- 2) sądy w ramach swoich ustawowych uprawnień,
- 3) jednostki samorządu terytorialnego – szczebel powiatowy we współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- 4) jednostki samorządu terytorialnego – szczebel gminny we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Przewidywane roczne skutki finansowe realizacji Strategii ukierunkowanych na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie:

Na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej zostały opracowane wytyczne do tworzenia modelowych programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie, które będą mogły być wykorzystane przez samorządy powiatowe odpowiedzialne za realizację Strategii ukierunkowanych na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie. Wytyczne do tworzenia modelowych programów korekcyjno – edukacyjnych zostały zamieszczone w załączniku nr 2 do Programu.

Szacuje się, że koszt realizacji programu korekcyjno – edukacyjnego dla jednej osoby stosującej przemoc w rodzinie wyniesie 500 zł. miesięcznie. Zakłada się, że w 2006r. takimi programami zostanie objętych 960 sprawców i będą poddani oddziaływaniom w ciągu trzech miesięcy.

Środki na ten cel wyniosą 1 440 000 zł i zostały przewidziane w ustawie budżetowej na rok bieżący. Zakłada się, że w kolejnych latach liczba sprawców

uczestniczących w programach wzrośnie i koszty związane z realizacją tego zadania również będą ulegały zwiększeniu. Środki te zabezpieczy budżet państwa – realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych jest zadaniem zleconym samorządom powiatowym.

VII. Przewidywane efekty realizacji Programu

1. Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie;
2. Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie;
3. Wzrost liczby placówek udzielających pomocy;
4. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie;
5. Spadek liczby rodzin, w których interwencje Policji i innych służb zajmujących się przemocą w rodzinie podejmowane są wielokrotnie.

VIII. Przewidywane skutki finansowe proponowanych rozwiązań

Realizacja Programu została rozłożona na okres dziesięciu lat, przy uwzględnieniu konieczności dokonywania systematycznej ewaluacji Programu, a także wprowadzeniu niezbędnych zmian prawnych.

W pierwszych latach należy spodziewać się wzrostu kosztów, ale wydaje się, że po trzech, czterech latach prawidłowej realizacji Programu koszty te, w związku ze zmniejszającym się zjawiskiem przemocy w rodzinie, będą malały.

W chwili obecnej można oszacować koszty realizacji Programu w roku 2006, które wyniosą **8 540 000 zł.** oraz przewidywane wydatki z budżetu państwa na lata 2007 – 2016. W załączniku nr 3 przedstawiono szacunkową kalkulację wydatków z budżetu państwa w ciągu dziesięciu lat funkcjonowania Programu oraz roczny koszt utrzymania specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

W budżecie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w części 44 dział 750 rozdział 75001 znajdują się środki finansowe w wysokości 300 000 zł na realizację Programu. Środki te, zgodnie z załączoną kalkulacją przeznaczone będą na:

- przeprowadzenie badań	– 150 000 zł
- zorganizowanie konferencji	– 30 000 zł

- kampanię informacyjną	- 120 000 zł
Łącznie	300 000 zł

W ustawie budżetowej na rok 2006, w części 83, poz. 48 zaplanowano środki finansowe na realizację zadań wynikających z przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Środki w części dotyczącej realizacji ustawy, zgodnie z załączoną kalkulacją przeznaczone będą na:

- utworzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	- 1 760 000 zł
- utrzymanie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	- 4 800 000 zł
Łącznie	6 560 000 zł

Ponadto w pierwszym roku realizacji Programu planuje się środki finansowe w wysokości **1 440 000 zł** na realizację programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy.

Dla prawidłowego monitorowania działań Krajowego Programu, niezbędne jest zatrudnienie Wojewódzkich Koordynatorów Programu. Szacuje się, że koszty związane z zatrudnieniem Wojewódzkich Koordynatorów w roku 2006 wyniosą **240 000 zł** i jako źródło finansowania wskazuje się rezerwę celową poz. 31 – rezerwa płacowa na zmiany organizacyjne i nowe zadania (w tym na skutki przechodzące z 2005r.). W latach kolejnych powinny być zaplanowane środki w ustawie budżetowej.

Wydatki związane z zatrudnieniem Krajowego Koordynatora Programu będą finansowane w ramach wydatków zaplanowanych w budżecie części 44 – zabezpieczenie społeczne.

Oznacza to, że w 2006r. koszt realizacji Programu wyniesie **8 540 000 zł**.

Przewiduje się, że w latach 2007 – 2010 koszty będą ulegały zwiększeniu, jednak obok środków przeznaczanych z budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego, Polska jako kraj członkowski Unii Europejskiej będzie mogła pozyskać fundusze w ramach unijnego Programu DAPHNE II.

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jest pierwszą próbą podjęcia skoordynowanych działań i podlegał będzie monitoringowi i ewaluacji. Może więc okazać się, że w kolejnych latach, po dokonaniu diagnozy i oszacowaniu potrzeb niezbędnym będzie przeznaczenie wyższych środków finansowych na jego realizację.

IX. Sposób monitorowania i sprawozdawczości

Każdy z resortów odpowiedzialnych za monitorowanie Programu raz na rok będzie dokonywał analizy jakościowej i ilościowej realizacji Programu w oparciu o dane przekazane przez podległe jednostki.

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość, która dotyczyć będzie:

- instytucji pomagających ofiarom przemocy w rodzinie;
- form udzielanej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
- form działań kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie.

Szczegółowa prezentacja danych niezbędnych do oceny realizacji Programu zawarta jest w załączniku nr 4 .

Ponadto, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Rada Ministrów, zobligowana została do przedkładania Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej w terminie do 30 czerwca każdego roku sprawozdania z realizacji Programu.